

Fem förslag för gallerierna

Under hösten 2018 och våren 2019 har en arbetsgrupp diskuterat och arbetat fram förslag för hur det ska kunna bli bättre och enklare att driva galleri i Göteborg. Arbetet har drivits av ADA, en mötesplats för kreativa näringar i Göteborg och Västsverige, som ägs av Business Region Göteborg AB och även har ett uppdrag av Västra Götalandsregionen. Kultur i Väst, Västra Götalandsregionens kulturförvaltning, har ingått i arbetsgruppen tillsammans med representanter från stad, akademi och privata gallerier. Förslaget presenterades publikt den 24 april och lämnas nu över till beställaren: Västra Götalandsregionens koncernavdelning Kultur.

En grupp med representanter från olika delar av konstområdet* har under hösten 2018 och våren 2019 träffats vid fyra tillfällen. Mötena har handlat om att ta fram förslag för samverkan och konkreta lösningar för att stärka gallerierna. Utgångspunkten är att gallerierna är en viktig, men ibland förbisedd, del av konstens ekosystem som bidrar till att Göteborg och Västra Götaland är en plats att räkna med i konstsammanhang.

Förslagets fem punkter lyfter vikten av ett nätverk för gallerier som en utgångspunkt för att lösa frågor inifrån men också hur samverkan kan bli större mellan konstlivets olika aktörer genom en mötesplats som programråd. Unga förmågor ska kunna verka i regionen efter avslutade konstnärliga utbildningar. För att konstscenen i regionen ska bli något att räkna med, är det också viktigt att stärka regionens internationella in- och utblick.

*I samtalen har följande representanter deltagit: Anna Van der Vliet, ICIA - Institute for Contemporary Ideas and Art, Axel Grimlund - Göteborgs stads Kulturförvaltning, Bea Marklund - Galleri Thomassen, David Franzén - A Gallery, Linn Gall - Kultur i Väst, Niclas Östlind - Akademi Valand och Pontus Hammarén - Galleri Hammarén. Konsulenten samtida konst, arkitektur, form och design vid Kultur i Väst har haft som uppgift att sätta samman dialogerna till ett förslag.

Fem förslag och stoff till framtida insatser

Galleriscenen ingår i ett större konstsystem och en konstmarknad. Förslagets första och största del handlar om att stärka scenen inifrån genom ett organiserat nätverk för att lösa gemensamma utmaningar. I samverkan med andra aktörer – kommunala, fristående, konstnärsdrivna och regionala – kan konstscenen stärkas genom internationella satsningar och genom medial synlighet. Det är nödvändigt att värna om nya initiativ och skapa långsiktig hållbarhet där konstlivet har en självklar plats, fysisk som mental, i staden och regionen.

För att få till stånd en förändring ser arbetsgruppen samverkan som ett tydligt och viktigt spår. Mer långsiktigt samarbete i staden – både mellan gallerier och övriga aktörer i konstvärlden men också närmare relationer till viktiga aktörer kopplade till stadsutvecklingen. Om staden och regionen ska bli en konstscen att räkna med krävs också ett tydligare internationaliseringsarbete. Idén om staden och regionen som ett produktionskluster för konst lyfts också fram bland de fem förslagen.

Förslag 1. Gallerinätverk

För att samverka med andra delar inom konstlivet och utanför krävs en organisering för gallerierna. Nätverket bör vara öppet för att ansluta sig, utifrån kriterier som gallerierna själva sätter upp. En sådan sammanslutning kommer att fungera som ett forum för att definiera utmaningar och hitta lösningar ”inifrån”. Vem som ska kicka igång nätverket bör undersökas vidare. Nedan följer exempel på områden som nätverket tillsammans kan utveckla.

Nya målgrupper. En ny generation samlare och köpare måste skapas. Svenska samlare skapar den svenska marknaden. Generationsskiftet kräver publikutveckling på lång sikt. En publikutvecklande aktivitet kan vara att bjuda in unga och introducera dem till konstsamlande, något som kan göras i samarbete med andra aktörer, till exempel SAK UNG. Bygga relationer mellan publik och konstnär. Satsa på programverksamhet på gallerierna, för att hajpa och involvera ny publik, sänka trösklarna och skapa en mer välkomnande atmosfär.

Stötta nya förmågor och verksamheter. Gallerinätverket bygger upp ett mentorskapsprogram för att bidra till en rikare galleriscen.

Galleriutbytesprogram. Till exempel Condo – ett konstprojekt baserat i London som samarbetar med gallerier i städer runt om i världen genom att låta sina gäster ta över de etablerade och välrenommerade Londongallerierna för en begränsad period och vice versa. Andra liknande utbytesprogram bör undersökas. Mer info om Condo finns på condocomplex.org.

Digitalisering. Samtal om digitalisering har saknats, men eftersom en stor andel av konstverk säljs via nätet känns det angeläget att utveckla idéer och förslag kring digitala satsningar. Sociala medier är i dag viktiga forum för konstintresserade. En gemensam promotion med en internationell plattform som exempelvis Artsy kan vara ett sätt att både synliggöra och skapa nya målgrupper. I en större kontext kan gallerierna med fördel vara en del av en portal som samlar hela konstscenen i regionen.

Lokalfrågan. Dialog med fastighetsägare om huruvida billiga butikslokaler under kortare eller längre perioder kan bli hem för gallerier. Business Region Göteborg föreslås driva frågan tillsammans med nätverket.

Årlig konstmässa. Samspel/växelverkan mellan kommersiell och icke-kommersiell scen. I dag har Göteborg och Västra Götaland en internationell biennial och ett extended program. För ett rikare konstliv kan biennial och konstmässa fungera som två poler som samspelar. En årlig konstmässa kan ske i en hybridmodell med gallerier och konstnärer. En annan variant är en Art fair on-line likt den Köpenhamn driver. Ett gallerisamarbete kan också ske med GIBCA. Utifrån det befintliga programmet kan man skapa intresse för att köpa konst på gallerierna.

Förslag 2. Internationalisering – hela regionen bör inkluderas

Lyfta fram konstnärer och gallerier i regionen genom att göra en ”Västra Götaland export” på lämplig internationell arena. En satsning kan vara att marknadsföra regionens konstscen samlat på en arena som Art Basel Cities, liknande den modell som Västra Götalandsregionen stöttat Svensk form med i sin Milanosatsning. Genom koordinering och samfinansiering med stöd av Västra Götalandsregionen kan internationell utblick och synlighet möjliggöras.

Uppdragstagare för detta bör undersökas vidare av Västra Götalandsregionen.

Förslag 3. Programrådsmöten

Förslaget innebär att hålla programrådsmöten vår och höst. Målet är att skapa möjlighet för ett sammanhållet konstliv i Göteborg, genom att ge konstaktörer möjlighet att planera tillsammans. Programrådsmöten ska bidra till att stärka samverkan mellan aktörer som sällan möts. Här får aktörerna bättre koll på varandra och de kan programlägga på ett sätt som ger synergieffekter.

Förslagsvis initieras programrådsmöten av Kultur i Väst och Business Region Göteborg i samråd med berörda aktörer. Viktig part är Göteborgs stads Kulturförvaltning.

Förslag 4. Synlighet

En tydlig strategi för att synliggöra regionens och stadens galleriverksamheter i media kan skapas genom att lyfta ut frågan från att endast beröra konstscenen till en större kulturbevakning. Genom att Västra Götalandsregionen och Business Region Göteborg verkar för en plattform för kulturkritik, med konststartsövergripande medial bevakning kan konstlivet få en större synlighet.

Förslag 5. Utveckla produktionskluster

Profilera staden och regionen som den bästa produktionsplatsen att verka på för konstnärer, med tillgång till mångfacetterade verkstäder och visningsplatser för gallerier och andra aktörer. Genom att utveckla redan befintliga och komplettera med nya produktionsplatser, kan regionen blomstra utifrån sin unika kapacitet. Klustren skapar inte bara förutsättning för produktion och konststartsutveckling, utan ger också profil och publika ytor för konstscenen i stort.

Förslagsvis kan Kultur i Väst ges i uppdrag att utveckla området tillsammans med kommuner och konstaktörer.

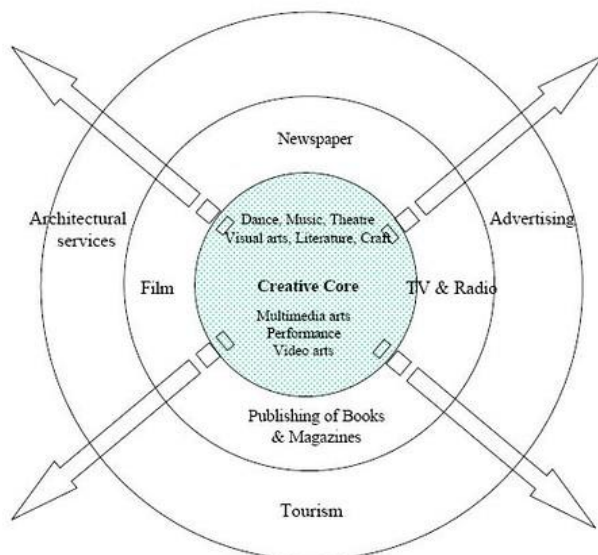
Bakgrund och våra samtal om galleridöden

Gallerigruppens samtal har kretsat kring de utmaningar som gallerierna möter. Dessa samtal speglar i stort den generella bild som ges i två genomlysningar som gjorts av Göteborgs stad de senaste åren; *Genomlysning av Samtidskonstfältet i Göteborg* (Johanna Ivstedt 2017) och *Allt finns i Göteborg! Genomlysning av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg* (Ann Bergström 2018). Här beskrivs samtidskonstfältet i Göteborg som splittrat med flera små scener, grupperingar, fraktioner som jobbar från olika håll och att skapa kontakt mellan dessa grupper upplevs som svårt. Också inom KKN, mode, design, konsthantverk och arkitektur har samverkan varit efterfrågad vilket ledde till behovsutredningen *Samverkansplattform för formområdet* (BRG 2018). I *Genomlysning av Samtidskonstfältet i Göteborg* lyfter man att samtidskonstscenen i Göteborg inte synliggörs i media och att det är svårt för arenor att hitta nya publikgrupper. Men också att staden inte är attraktiv nog för konstnärer att verka i: *”Studenterna som examineras från de konstnärliga utbildningarna uppfattas söka sig till andra platser, vilket upplevs som ett resursslöseri och en oförmåga att ta hand om studenterna efter avslutad utbildning”*. Vidare finns det i samma utredning respondenter som menar att de gallerier som finns i staden inte har den internationella utblick som krävs.

Gruppen har, i sina samtal, bedömt att det är nödvändigt att ta hänsyn till hela ekosystemet för att levandegörande och stärka galleriscenen och undvika den så kallade galleridöden. Den centrala frågeställningen har därför varit:

Hur skapar vi en ekologi för konsten, som leder till att Göteborg blir en plats att räkna med?

Arbetsgruppen har använt David Throsbys cirkelsystem som tankemodell, där han delar upp konstens ekosystem i olika ringar för att synliggöra hur olika delar är avhängda varandra och har olika ekonomiska logiker. De olika ringarna är alltså inte motstridiga utan tvärtom helt beroende av varandra.

Concentric circle model of culture industries

Begreppet *”de kreativa näringarna”* är ett samlingsnamn på företag som enligt Tillväxtverket *”har kulturskapande eller andra kreativa processer som bärande del av sin affärsstrategi eller som råvara.”* Dessa verksamheter är näringar och därmed ett annat politikområde än kultur. Dessa näringar är beroende av att det skapas konst och kultur.

Den kultursyn som nu råder är att konst och kultur spelar en viktig roll för samhället, där kulturen och konsten innefattar många av de värden och kvaliteter som vi förknippar med ett gott samhälle, till exempel yttrandefrihet, kreativitet, bildning, humanism och öppenhet. Denna kultursyn påverkar prioriteringar inom kultur- och konstnärspolitiken om hur medel fördelas. Kultursektorn kan grovt delas upp i två grupper: offentligt styrda/ägda och icke offentligt ägda verksamheter, ofta kallat det fria kulturlivet.

Utifrån Throsbys modell har vi identifierat vilka utmaningar och möjligheter som har betydelse för konstlivet i Göteborg. Processen har bestått av samtal där vissa frågor dykt upp enstaka eller flera gånger. Nedan följer en återgivning av frågorna i korthet, utan inbördes värdering. Samtalen kring näringslivet i stort hann inte fördjupas under de gånger gruppen samlades.

1. Konsten (kärnan)

Utmaningar

Brist på billiga ateljéer för kulturskapare, få produktionskluster, svag kritikerplattform, låg internationalisering, snedfördelat stöd från Konstnärsnämnden, svåra villkor för konstnärer.

Möjligheter/skiss på tänkbara insatser

Staden erbjuder billiga ateljéer för att skapa bra produktionsförutsättningar, maximera produktionskluster för praktik och intellektuella resurser som redan finns, utveckla kritikerplattform, offentlig stöd för kritiker, samarbete och stöd för internationella relationer, Västra Götalandsregionen skapar regionalt stöd för konstnärer likt Konstnärsnämnden för att få konstnärer att stanna kvar och verka i regionen.

2. Kulturella & Kreativa näringar – mellancirkeln

Utmaningar

Brist på platser för nyexaminerade konstnärer att visas, dyra hyror för gallerier, dyra omkostnader för gallerier som exempelvis transporter, inköp av konst till offentligheten kommer att minska – i dag finns en beroendeställning i galleriernas affärsmodell, svag samverkan mellan aktörer i branschen, finansieringsmodeller är få, flera gallerier upplever att aktörer med liknande profil behandlas olika gällande kommunala bidrag (detta speglar att kulturpolitik och näringspolitik står på olika grunder).

Auktionshuset tar kunder och upplevs som ett tryggare och enklare forum för köpare (men även Auktionshuset försvagas), åldrande samlare, evenemang och prisutdelningar inom konstområdet når ut till ett fåtal, politiker har bristande kunskap om konst, statushöjande att köpa konst på annan plats.

Möjligheter/skiss på tänkbara insatser

Gallerier med riktade uppdrag visar nyutexaminerade konstnärer, samverkan med fastighetsägare för lägre hyror för gallerier, stadsplanering gör plats för konstnärlig produktion, transparens och tydlighet avseende offentliga medel till gallerier, samverkan mellan konstaktörer för att skapa en mer levande konststad och dela publik, publikutveckling för nya generationer, hitta målgrupper utanför staden och regionen.

3. Näringslivet i stort – yttre cirkel

Utmaningar

Få mötesplatser i staden – stadens infrastruktur och gestaltning främjar inte möten människor emellan, ”butiksdöd”, förutsättningar för interdisciplinära möten är svaga, sponsorer och privata aktörer är inte delaktiga i gallerierna.

Möjligheter/skiss på tänkbara insatser

Synliggöra konstfältet, skapa relevanta mötesplatser som öppnar upp för privata aktörer att medverka.

Summering och medskick framåt

Gallerierna är näringar som spelar en viktig roll för konstens ekosystem men deras roll har förändrats och kommer att fortsätta förändras i takt med städernas nya strukturer och digitalisering. Gallerier finns i dag i fler former, både fysiskt och digitalt, men behovet för konstnärer att synas och att bli företrädare är konstant. Gallerierna har ett utvecklingsarbete att göra, vad gäller att skapa fler samlare och kunder genom nya publika insatser och att synliggöra sig för att skapa större intresse.

Frågan är utan tvekan aktuell och högst relevant. Det finns många perspektiv att ta hänsyn till. Det som behövs är samordning – men än viktigare är tydlighet i vem som bör äga och driva fråga framåt. Vad bör kommunerna driva och vad bör regionen driva? Hur kan dessa satsningar synas i respektive organisationer?